

Po nalocie na Lyon

Lyon. — Prasa miejscowa opisuje przebieg ostatniego nalotu na Lyon i stwierdza zgodnie, iż dzięki pełnemu wykonywaniu zleceń władz i organizacji obrony przeciwlotniczej — udało się uniknąć strat w ludziach, choć szkody materialne są znaczne.

Evakuacja zagrożonej dzielnicy została sprawnie wykonana, a ogół mieszkańców Lyonu zastosował się do obowiązujących przepisów, nie narażając się niepotrzebnie na ewtl. rany od odprysków bomb, czy granatów.

Przy tej sposobności władze raz jeszcze przypominają o konieczności na-

tychmiastowego schodzenia do schronów, nie wystawiania na ulicach lub placach oraz ścisłego przestrzegania zaciemniania — gdyż straż używa ręcznych kulomiotów dla strzelania do oświetlonych okien.

Lipcowe upały — w Hiszpanii

Madryt. — Niezwykłe upały panują prawie w całej Hiszpanii, gdzie temperatura nagle podskoczyła o wiele stopni. Tak więc w stolicy zanotowano 20 stopni poniżej zera, a w Sewilli nawet 42 st., co odpowiada przeciętnej w miesiącu lipca.

16 republik sowieckich

Moskwa. — Po ostatnich „reformach” skład ZSRR przedstawia się w sposób następujący:

1. Radziecka Federacja Socjalistyczna Republika Rosyjska ze stolicą Moskwą (Europa).
2. Ukraina — Kijów (Europa).
3. Białoruś — Mińsk (Europa).
4. Azerbejdżan — Baku (Azja).
5. Gruzja — Tyflis (Azja).
6. Armenia — Erewan (Azja).
7. Turkestan — Askaniad (Azja).
8. Uzbekistan — Taszkent (Azja).
9. Dagestan — Stalinabad (Azja).
10. Kazachstan — Alma-Ata (Azja).
11. Kirgistan — Frumze (Azja).
12. Mordawia — Kiszyniów (Europa).
13. Karelia — Pietrozawodsk (Europa).
14. Litwa — Kowno (Europa).
15. Łotwa — Ryga (Europa).
16. Estonia — Tallin (Europa).

Poniżej umieszczona tabela zawiera ich cechy charakterystyczne.

Nazwa	Powierzchnia w 1000 km. kw.	Ludność w 1000	Gęstość zaludn. na km. kw.
1. ZSRR	16.510	109.279	6,6
2. Ukraina	445	30.970	69,5
3. Białoruś	127	5.568	43,9
4. Azerbejdżan	86	3.210	37,3
5. Gruzja	70	3.542	50,9
6. Armenia	30	1.282	42,7
7. Turkestan	444	1.254	2,8
8. Uzbekistan	378	6.282	16,6
9. Dagestan	144	1.485	10,3
10. Kazachstan	2.744	6.146	2,2
11. Kirgistan	197	1.459	7,4
12. Mordawia	—	—	—
13. Karelia	181	—	—
14. Litwa	59	2.402	40,0
15. Łotwa	65	1.971	30,0
16. Estonia	47	1.131	24,0

U w a g a. — Karelia uważana była dotychczas za część składową republiki rosyjskiej, a Mordawia uależniona była od Ukrainy.

Związek republik sowieckich rządzący był dotychczas w oparciu o konstytucję z 5 grudnia 1936 r., zachowaną w swych zasadniczych punktach. Naczelnym organem władzy jest Rada Najwyższa Związku, obrana na przeciąg 4 lat i składająca się z dwu izb: Rady związkowej i Rady narodowościowej, przy czym pierwsza obrana jest przez obywateli państwa w proporcji: 1 delegat na 300.000 mieszkańców. Rada narodowościowa składa się z 25 delegatów

Koło Prawników Polskich w Sztokholmie

Założone przed rokiem Koło Prawników Polskich w Sztokholmie przejawia ożywioną działalność naukową, w której bierze udział 12 polskich prawników. Co dwa tygodnie odbywają się odczyty na tematy związane zarówno z zagadnieniami czysto teoretycznymi, jak też praktycznymi. Poruszane są również tematy ekonomiczne. Wygłoszono m. inn. następujące odczyty: „Ideologia prawa”, „Pochodzenie i podstawy prawa”, „Ustawodawstwo polskie po roku 1940”, „Tranzyt przez porty polskiego obszaru celnego za ery H. Strassburgera”. Wygłoszony również został cykl odczytów o szwedzkim prawie, a wśród nich: „Rozwój historyczny ustawodawstwa szwedzkiego”, „Ustrój sądów powszechnych w Szwecji”, „Ustawa opiekuńcza o ochronie dzieci i młodzieży”, „Ustawa o dziecku pozamałżeńskim”. Badanie krwi jako środek dowodowy w postępowaniu cywilnym”. Po nad to wygłoszony został odczyt z dziedziny eugeniki p. t. „Założenia oraz nowo prawne współczesnej polityki sterilizacyjnej”. (J. R.)

Fortyfikacje we Włoszech

Rzym. — Niemieckie władze wojskowe budują nowe fortyfikacje ze wscho- du na zachód gór Apenińskich. Umocnienia te mają na celu zabezpieczenie tej części Italii przed ew. najazdem so- juszników.

Budapeszt — Rząd zgrupował się pod przewodnictwem premiera, p. Sztójaj, który zaproponował ogłoszenie programu rządowego w formie deklaracji. Przyjęto szereg postanowień, dotyczących Żydów.

Niemieckie kom

Berlin. 31. 3. — Pomiędzy dolnym Bohem a Dniestrem oraz pomiędzy Dnie- stem a Prutem wojska ZSRR atakowa- ly cały dzień, lecz zostały odparte i po- niósł ciężkie straty. Na jednym z od- cinków toczą się boje z posuwającymi się formacjami sowieckimi. Nad Pru- tem wojska rumuńskie odparły prze- ciwnie i odбили kilka miejscowości. Na południowy zachód od Proskurowa trwa już zaciekłe walki obronne i napaści- cze. Na wschód od Stanisławowa pancerny oddział niemiecki rozbił podobną forma- cję przeciwnika, zadając jej ciężkie straty i biorąc wiele łupów i jeńców. Ko- ło Tarnopola walki osłabły. W okręgu Brodów pancerna dywizja Rzeszy roz- biła doszczętnie większe siły sowieckich czołgów i piechoty. Garnizon Kowla od- pędził nowe wypadki sowieckie oraz zni- szczył 15 czołgów. Na północ od miasta nie powiodły się ostre natarcia sowiec- kie. Pomiędzy Dnieprem a Czuszmem wojska ZSRR daremnie prowadziły swe próby przerwania frontu, używając świe- żych sił. Na południowy wschód od O- strowa i na południe od Pskowa przeci- wnik wykonał także kilka odwrętnych ataków. Na południowy zachód od Nar- wy, po kilkudniowych ostrych walkach, na błotnistym i zalesionym terenie, kilka dywizji sowieckich zostało otocz- nych i wbitych, dzięki skutecznej po- mocy artylerii, miotaczy ognia, czołgów i samolotów bojowych. Kilkakrotnie pró- by wyrwania się z tego pierścienia — zostały uderemione. Podczas tych bo- jów wróg stracił ponad 6.000 zabitych, kilkuset jeńców, 59 dział oraz wielkie

WIARUS POLSKI

— RÉDACTION — REDAKCJA —
ADMINISTRATION — ADMINISTRACJA —
46, Rue de la Charité — LYON
Tél.: Franklin 07-30 Ch. Postal: Lyon 618-06

Abonament-Abonnement: 1 miesiąc 28 fr. 3 miesiące 75 fr.

QUOTIDIEN POLONAIS

3 LUNDI — PONIEDZIAŁEK 1944
AVRIL — KWIECIEŃ

Directeur } D. S. NAWROCKI
Dyrektor }

Dziś winszujemy: Ryszardom
Jutro: Izydora

PRIX -CENA: 1 fr.

Rok 55^{ty} Année. Nr. 79

Choroba Stalina?

Genewa. — Jak podaje „Tribune de Genève” — Stalin jest poważnie chory: zemdał na dwukrotnie w gabinecie, w którym zwykł pracować nocną porą. Le- karze przypisują stan chorego przepra- cowaniu. Wydaje się, że nastąpił czę- ściowy atak apoplektyczny, który spo- wodował krótkotrwały miejscowy para- liz języka. Stan choroby trzymany był w ukryciu aż do przybycia do Moskwy gen. Zdanowa, który zajął się wyszuki- niem zastępcy do pełnienia obowiązków wojskowych. Tym tłumaczy się niedaw- na nominacja Żukowa.

Obecnie Stalin powrócił do zdrowia.

Zatarg serbski

London. — P. Churchill ogłosił w Izbie Gmin, że rząd brytyjski wszedł w kontakt z królem Piotrem II serbskim i Tito, celem doprowadzenia do poro- zumienia pomiędzy nimi.

nikaty wojenne

Jość broni i sprzętu wojennego wszel- kiego rodzaju.

W Italii nie było znowu większych o- peracji. Na południowy zachód od Cas- sino wybito znaczną formację nieprzy- jacielską, która była otoczona od szere- gu dni i opierała się dotąd zacięcie. Na- przyjaciel ponosił ciężkie straty w zab- itych i jeńcach. Zabrano też wiele sprzę- tu wojennego. W północnej części Cas- sino lotny oddział niemiecki zdobył ku- ka punktów oporu podczas udanego w- padu na te pozycje. Podczas innych wy- padów zniszczono w bezpośredniej wal- ce cztery czołgi wroga.

W nocy siły obrony powietrznej Rze- szy odniosły największy z dotychczas- wych sukcesów, odparując terrorysty- ne ataki brytyjskie na Norymbergę. Nie- niemożliwając skoncentrowany atak, bro- na niemiecka zniszczyła 132 bomb- we czterostopniowe. Były szkody i str- ty w ludziach w samej Norymberdze w kilku innych miejscowościach połu- dniowej Rzeszy. Kilka innych samolot- nieprzyjacielskich wykonało przełoty i kłócające na zachodnie okręgi Ni- miec. Szybkie samoloty bojowe Rze- szy przeprowadziły ataki na obiekty, wle- dyne i na południowe wybrzeża Ang- „Kolo zachodniej wybrzeży Norwegii, skorta konwoju niemieckiego zeszła- 7 samolotów, torpedujących nieprzy- ciela na 18 atakujących maszyn. Na- tlantyku i na Oceanie Indyjskim sta- nowko niemieckie zatopili cztery sta- o łącznej pojemności 23.000 ton oraz- wio. Poza tym stracono dwa bomb- e nieprzyjacielskie.

P. Eden — ambasadorem w Moskwie?

Sztokholm. — W kołach politycznych amerykańskich panuje przekonanie, że p. Eden mógłby zostać mianowany na stanowisko ambasadora brytyjskiego w Moskwie, w razie gdyby okoliczności znieśli go do opuszczenia zajmowa- nego stanowiska ministra spraw zagra- nicznych. P. Eden posiada bowiem dużo styczności z kołami sowieckimi.

Układy sowiecko-japońskie

Tokio. — Podpisany został układ po- między obu państwami, mocą którego Japonia ustąpiła Rosji koncesje naf- towe i kopalnie węgla, znajdujące się na północy Sachalinu, a eksploatowane do- tychczas przez Japończyków. Układ o- rybostwie, zawarty w 1938 r., został je- dnocześnie przedłużony na dalsze 5 lat.

Stalin o drugim froncie

Sztokholm. — W kołach zbliżonych do ambasady sowieckiej w Szwecji, mó- wi się o opinii Stalina, wyrażonej w ostatnich dniach w sprawie drugiego frontu.

Stalin podkreślił konieczność nie- zwłocznego otwarcia tego frontu oraz dodał:

„Gdy Anglii i Amerykani będą mieli tyle zabitych i rannych, co Zw. Sowiecki, wówczas będziemy uważali, iż so- luz nasz jest doskonałym”.

Władca Kremlu użył powyższego o- kreślenia w rozmowie z pewnym dypla- matą zagranicznym w Moskwie.

Z GEN. GUBERNATORSTWA

Według „Das Reich” wzorowe kadry zostały wysłane w generał, mające zapoznać miejsc. robotników leśnych z techniką prawidłowego wyrobów lasów. Nowe metody dają możliwość uzyskania rocznie dodatkowych 200.000 m. drzewa.

Stary teatr na placu św. Szczepana zo- stał odnowiony i oddany do użytku pol- skiej ludności, pod mianem krakow- skiego teatru ludowego. Obliczony jest na 650 miejsc. Program widowisk skła- da się z oper, operetek, sztuk teatral- nych, koncertów, widowisk tanecznych i innych. Trupa będzie objężdżała ok- ręg krakowski.

Konfrontacja pomiędzy Nézonet a bratem dra Pétiot

Pariz. — Konfrontacja tych dwu świadków była bardzo ożywiona. P. Né- zonet podtrzymywał w dalszym ciągu swe poprzednie zeznania twierdzące, że brat doktora zwierzył mu się z odkrycia, jakiego dokonał w willi przy ul. Lesueur. Maurice Pétiot zeznał, że nie odnalazł w willi nic podejrzanego, poza 20-ma

Szostakowicz — kompozytor sowiecki

Pariz. — W tygodniku „Toute la Vie”, czytamy: „Szostakowicz nabył światowy rozgłos po napisaniu swej „6- mej symfonii”. Pomimo posiadania ty- tułu „pierwszego kompozytora Związ- ku Sowieckiego”, prowadził on nader skromny tryb życia. Zresztą w „raju so- wieckim” nie mogłoby być inaczej. Za- mieszkuje w czworakach dużej posiad- łości rolnej, zmuszony jest do przeby- wania w małej budce, na skraju lasu, gdzie może poświęcić się kompozycji”.

W kilku wierszach

BOMBAY. — Dyrektorzy 112 dzien- ków hinduskich wszelkich tendencji zwrócili się do wielkrota Indyi z ża- daniem zwolnienia Gandhiego.

VICHY. — W styczniu w kasach o- szesnastokrotnie zanotowano o dwa miliardy fr. więcej wpływów, niż wyplaci.

PARYZ. — Odbyły się liczne obcho- dy z okazji stulecia urodzin P. Verlaine’a.

BERNO. — Rada Federalna uchwa- liła nawiązanie stosunków dyplomatycz- nych z ZSRR — przed końcem wojny.

LILLE. — W małym mieście Flandrii zachodniej nalicezo po nalocie 83 zab- itych i 99 rannych.

KALKUTA. — Na skutek braku ku- rurydy, zakazano jej używania, na po- karm dla bydła, jak i sprzedaży oso- bom, liczącym ponad 40 lat.

VICHY. — P. M. Marion wygłosił przemówienie na zjeździe delegatów nau- czycielskich z obu stref, podkreślając, iż „prawdziwy socjalizm polega na budo- wie bardziej sprawiedliwego ustroju spo- łecznego”.

LYON. — Aresztowano niejakich R. Messager i R. Jacquin — za okradanie ewakuowanych domów zbombardowa- ne ostatnio przedmieścia.

PARYZ. — Zmarł tu 87-letni generał Saint-Claire-Deville, jeden z wynalaz- ców słynnego działa 75-mm.

SAN - ERANCISCO. — Pewien wa- riat podpalił hotel, przy czym zmarli 23 osoby, a inne zostały poważnie zra- nione.

mniej więcej walizkami z nową odzie- żą — męską i damską. Wyekspedował on walizki następnie do dep. Yonne gdzie policja zamiera je odszukać.

Obawy w okręgu Lille

Vichy. — Zandami okazyli w Lille kryjówek terrorystów, którzy bronili się strzelając i rzucając granaty. Zatrzy- mano 10 złoczyńców. Ujęto również w Lambersart (Nord) 6 członków organi- zacji komunistyczno-terrorystycznej, któ- ra dokonała szeregu zabójstw.

W Vézille (Isère) ujęto bandę skła- dającą się z 7 bandytów.

W Nancy aresztowano dwu szefów organizacji terrorystycznej, a dzięki o- trzymanym od nich zeznaniom udało się zaareztować 26 osób, winnych do- konania aktów teroru.

P. Leon Roche, członek Milicji a jed-nocześnie agent ubezpieczeniowy, został zabity we własnym mieszkaniu przez pewnego bandytę, który następnie znik- nął.

SAINT ETIENNE. — Na ulicy zmarł 43-letni J. Desseaux, pochodzący z St. Just d’Avray, ale nie posiadający stałe- go adresu, ani zajęcia.

VICHY. — Na ręce Sekretarza Stanu do spraw kolonialnych nadesłano 10 mi- lionów fr., zebranych w Indochinach na Pomoc Krajową.

VICHY. — Zawieszono szereg połą- czeń kolejowych, a dyrekcja Kolei pod- kreśla, iż może być zmuszona dokonać dalszych zmian — bez uprzedniego za- wiadomienia.

KATR. — Związek, liczący pół milio- na osób, postanowił bojkotować wszel- kie widowiska aż do chwili zorganizowa- nia stałych emisji telewizyjnych.

BARI. — Król włoski miał obiecać Anglo-Amerykanom, iż nie będzie się sprzeciwiał ewtl. konstytucyjnej zmia- nie ustroju w Italii.

ALGER. — Tut sąd wojenny skazał na śmierć ppłk. Cristofini, b. kierowni- ka misji francuskiej, wysłanego przed dwoma laty do Algierii dla organizowa- nia „Falangi Afrykańskiej”.

QUIMPER. — B. prefekt Brestu, ad- mirał Le Normand, został ciężko zranio- ny na ulicy.

BUKARESZT. — Wrócił tu p. Mo- rand, poseł francuski w Rumunii, który odbył w Vichy szereg ważnych narad.

RIO-DE-JANEIRO. — W stanie Sao- Paulo wykołęb się pociąg; nalicezo 38 zabitych i 64 ciężko rannych.

JUTRO:

Książę Józef Poniatowski —
zapomniany kompozytor

Handel wymienny Chorwacji

Zagrzeb. — Pomijając możliwość czynienia zakupów legalnych pod nadzorem Państwa, wprowadzono w Chorwacji system wymienny na produkty spożywcze. Uczyniono to dla polepszenia apropracji ludności. Nie ulega wątpliwości, że w kraju rolniczym, jakim jest Chorwacja, system taki może dać lepsze rezultaty, niż w krajach uprzemysłowionych. System wymienny został przyjęty życzliwie przez ludność, która uzyskała w ten sposób możliwość nabycia potrzebnych towarów po cenach normalnych.

Oto szkie działalności wymiennej, odbywającej się pod kontrolą ministerstwa rolnictwa i aprowizacji. Uprawnione biura zakupują w monopolach produkty rolne po ustalonych cenach, gromadząc jednocześnie wytwory przemysłowe. Różnica pomiędzy ceną kupna, a wskaźnikiem cen pokrywana jest w gotówce. Państwo oddaje do dyspozycji urzędom wymiany tylko nadmiar produktów, po utworzeniu koniecznych zapasów. Wymianie podlegają takie produkty jak: słońcina, wiewprzawia, bydło rogate, mleko, masło, ser, jaja, drobi. Wymiana odbywa się w skali przy najmniej po: 50 kg. zbóż i kukurydzy, 25 kg. jarzyn, 200 kg. kartofli, 1 kg. słońciny, masła lub sera, 30 litrów mleka w okresie 30-dniowym. Ministerstwo rolnictwa i aprowizacji rozdziela w zamian posiadane ilości: soli, tytoniu, papierosów, cygar, bibulki, papierosowej oraz zapalek monopolowych. Produkty te zdobywa się za pomocą zmiany szania porcji. Ministerstwa przemysłu i handlu oraz lasów i kopalń czuwać nad rozdziałem i dostarczaniem potrzebnych produktów.

Artykuły monopolowe są przydzielane w ilościach następujących: 4 papierosy dziennie dla mężczyzn ponad 18 lat, 1 pudełko zapalek i 200 gr. soli na głowę miesięcznie. Papierosy, cygara, bibulki papierosowa, tytoń, zapalaki, sól i cukier przeznaczane są w pierwszym rzędzie na wymianę. Producenci mogą

np. wymieniać 100 kg. zbóża czy kukurydzy lub 400 kg. kartofli, czy 10 litrów pełnowartościowego mleka, 6 kg. masła lub sera lub 4 kg. szmalcu na 200 papierosów, odpowiednią ilość tytoniu, bibulki papierosowej lub zapalek lub też na 100 papierosów lub tytoń, 2 pudełka zapalek, 2 i pół kg. soli lub 2 kg. cukru. Cukier wymieniany jest najchętniej na szmalce. Wiewprzawia wymieniana jest w stosunku 1 kg. żywej wagi na 8 kg. kukurydzy. Za oddanie do wymiany bydła rogatego, o wadze przekraczającej 350 kg., producenci otrzymują jako premię skórę zwierzęcą oraz żelówki do butów, a przy wadze bydła ponad 500 kg. dodatkową żelówkę. Za każde 50 kg. wagi producent otrzymują kilo soli i 20 papierosów.

Państwa Bałtyckie

ESTONIA

Najmniejszym z nich jest Estonia, położona w zatoce Finskiej, pomiędzy jeziorami Peipsz a zatoką Ryską. Na zachodzie graniczy ona z Morzem Bałtyckim, na południu z Łotwą. Ma 47 549 km. kw. powierzchni i liczy 1,2 miliona mieszkańców. Posiada bogate zasoby fosforytów i ziemnego łupka, który zapakają jej potrzeby opałowe. Główną branżą wytwórczości stanowią sztuczne nawozy. Bardzo rozwinięte jest rybactwo, a na kraj gęsto zaludniony, w przeciwieństwie do pozostałych państw Bałtyckich, przeciętą na południu Niemcem i jego dopływami. Większość produkcji rolnej szła do Niemiec. Gęstość zaludnienia jest znaczna, bo wynosi 45 ludzi na 1 km. kw. Kraj odyskał niepodległość w wyniku pierwszej wojny światowej, z Kownem, jako stolicą. Lata braku dobrych dróg i pojadany jest rozwój możliwości gospodarczych.

LITWA

Jest to kraj gęsto zaludniony, w przeciwieństwie do pozostałych państw Bałtyckich, przeciętą na południu Niemcem i jego dopływami. Większość produkcji rolnej szła do Niemiec. Gęstość zaludnienia jest znaczna, bo wynosi 45 ludzi na 1 km. kw. Kraj odyskał niepodległość w wyniku pierwszej wojny światowej, z Kownem, jako stolicą. Lata braku dobrych dróg i pojadany jest rozwój możliwości gospodarczych.

LOTWA

Łotwa oddzielona jest od Prus Wschodnich

Przyszła Olimpiada?

Sztokholm. — Wydawać się może dziwnym omawianie przyszłej Olimpiady w chwili, gdy armaty huczą na całym świecie. Pomimo to, wiele się mówi o przyszłej manifestacji, z okazji 50-lecia Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego.

Szwedzka prasa sportowa oznajmia, że Szwecja jest gotowa do zorganizowania pierwszej powojennej Olimpiady. Finlandia ze swej strony dowodzi, że skoro poprzednio wyznaczone na rok 1944 gry olimpijskie miały się odbyć w Helsinkach, zrozumiałe byłoby utrzymanie tego postanowienia po wojnie. Jest to zupełnie normalne i trudno sądzić, by znalazł się w Europie kraj, któryby temu chciał zaprzeczyć.

Anglia proponuje Londyn, jako miejsce Olimpiady powojennej.

Również Szwajcaria chciała by wojnie nie pięknie Łożanie pokazać światu, że i ona ma zmyś organizacyjny i zabiega również o urządzenie igrzysk u siebie.

Nie jest również wykluczonym, że i

Polsce przypadnie zaszczyt organizowania igrzysk olimpijskich w Warszawie, o czym przecież dyskutowano już przed wojną.

Po Helsinkach miały się odbyć następne igrzyska w Polsce, o czym już Międzynarodowy Komitet Olimpijski niedwuznacznie nas zapewnił.

W r. 1904, gdy Ameryka po raz pierwszy organizowała III Olimpiadę w St. Louis przedstawicielstwo europejskie było słabe. Stany Zjednoczone odniosły sukces prawie we wszystkich dziedzinach sportu. Wszystkie medale złote za lekka atletykę (za wyjątkiem jednego, który przypadł Kanadzie) dostały się Amerykanom.

Osiągnięcia tych gier olimpijskich były niki w porównaniu do późniejszych realizacji światowych. Bieg na 100 m. trwał 11 sek., na 400 m. — 49 sek. 2/10, na 1.500 m. — 4 min. 5 sek. 4/10; skok w dal wynosił 3 m. 50, w zwyż — 1 m. 80, a wreszcie rzut dyskiem 39 m. 28, kulą 14 m. 80 i młotem 51 m. 24.

Były to wyniki, przekroczone obecnie przez większość młodych zawodników.

Elektryczne maszyny do pisania

Nowy Jork. — Pisanie na maszynie nie należy do wyczynów atletycznych. Tym nie mniej, dobra maszynistka, zatrudniona 8 godzin na dobę, zużywa 750 kg. m. energii muskularnej i wyblja około 50.000 liter. Po wojnie, obecne maszyny zostaną zastąpione innymi, działającymi za pomocą elektryczności. Wyładowanie energii u maszynistki będzie wówczas mniejsze, równając się 200 kg., a wydajność jej się podwoi. Rola daktylografki sprowadzi się do dotykania liter końcami palców, jak to zwykli czynili listopisci w drukarniach.

Nowoczesne maszyny do pisania liczą 70 lat. Prototyp ich został wynaleziony przez dwu drukarzy, Amerykanina i Francuza, i otrzymał nazwę Remington i. Konstrukcja była drewniana. Po jakimś czasie, Edison zastąpił ją konstrukcją metalową, która uzyskała wiele ulepszeń.

DIAL LITERACKI

Matce Świata

posunęła Biblioteka Polska w Budapeszcie pracującą książkę wydaną na polecenie i zaopatrzoną bezmiennym bardzo wzniosłym wstępem. Jest to zbiór podjęty i legend na cześć Matki Boskiej, autorów datowanych i współczesnych. Trzy wiersze wybrałmy do dzisiejszego Dziela Literackiego. Niebieski kolor papieru książki jest pewnie także hołdem dla Niebieskiej Pani, przedstawionej na licznych rycinach tak, jak ją ukończył, przerzucił artystę. Znajdujemy wśród nich reprodukcje znanych obrazów Stachewicza i Botkiewicza a także rzeźb n. p. z Pomorza Matki Boskiej Pelplńskiej. Szkoda że brak odbitki Matki Boskiej Toruńskiej, o wiele subtelniejszej w wykonaniu nieznanego artysty; może zostanie umieszczona w powojennym drukowanym wydaniu. Do pieśni na cześć Maryi Panny załączone są nuty.

KAROL BRZOZOWSKI.

L. B. N.

Na przesilenie wiosenne

„W tych kłębach chmur, co byskawica, I ludziom dał miłości daień,
Czerwono gromem błę: I rozkosz dał wywczasu;
Zawitał nam, Dawieco, Gdy przyjdzie maj, krynicio kaski!
Zawitał nam, Maryjo! Cór ziemi przyjmiły wieniec;
Ty w cnotę je ubiera blaski,
Ty dał im obłubieniec!

Dla wielu, wiesz, — że wicher ten, Jest innej wiosny zwiastun:
Ze kości ich, na wieczny sen — Grob, zimny weźmie piastun;
Pocieszycielko konających, Maryjo! Matko świata:
Z dusz w Ciebie ufających, Zdejm ciała ziemskie pęta.

I ucho dał modłitwom łez, Na mogił smutnym polu;
W Twą pieczę wdał: mirt, lilie, bez, Posadzony ręką bólu.
Siej Maryjo, Matko Ty boleści! Na groby zapomniane,
Lub skryte gdaś bez wieści: Podarku Twe wiośniane!

plaszkom daj na gniazdko cieni, W rozkwitłym państwie lasu;
DANUTA BLEICHEROWNA.

Litania wiosenna

Maryjo czysta i święta, Przejajna i świetlana —
Chciej o nas dziś pamiętać — Niepokalana..

Maryjo Nadwiślańska, Królowo Czystochowy,
Królowo Ostrobramska — Od swąpień nas zachowaj!..

Królowo łąk zielonych, Ziemi oczyszczonej, dalekiej —
I sadów rozmodlonych — Puklerzem bądź na wieki.

Królowo łąk szumiących, Królowo kwiatów, motyli —
O Pani mroków i słonec — Pozwól, abyśmy wrócili!

Królowo kapliczek przydrożnych, I gwiazd nad ziemią amezoną —

„Pocieszycielko strapienych“ —
Chciej naszą być Obroną.

Królowo bżów lilowych, Królowo polnych kwiatów —
O Matko Chrystusowa — Od grzechu nas uratuj!

Panno słoneczna, wiosenna, Wieczorna i porankowa —
Błękitna i promienna — Od złego nas zachowaj!

O Panno polska i sieleka, Raju srebrnego Lilijo —
Panno gajowa, anielska — Daj nam powrócić — Maryjo..

Maryjo czysta i święta, Przejajna i świetlana —
Racz o nas dziś pamiętać — Niepokalana..

W pokutnej szacie

W pokutnej szacie, na krzyżu rozpięta, Wiek orkanem rozdarta dziś stoj,
Zmie u nas Twoich, o Maryjo świata, Czyna nasza, — to królestwo Twoje!..
W krwi purpuru, w cierniowej koronie

Zejdź winy i za nasze grzechy, O Ciebie, Matko, podnosimy dionie,
I stóp Twoich szukamy pociechy!..
Płd Twym otarzem dziś naród w potrzebie

Złota stęże z pod piegierna Pana, Złota wiara wojska do Ciebie,

Matko Najświętsza i Niepokalana! My już nie błądźmy wśród krwawej pożogi

Rozpaczy łkaniem, boleścią nad miarą, Bo męczennikom tej pokutnej drogi, Sankta nie wolno pod krzyżem ofiar!

Bo lud Twój dojrzał, zrozumiał w pokorze,

Ze tu nie siła, ni wola stworzenia Mierzy się godzi te wyroki Bóże,
Których zastandem jest godło zbawienia!

Ze pod tym krzyżem pokutnej ofiary

„Maryna“ w Genewie

Opera teatru miejskiego w Genewie, wystawiła ostatnio farę w jednym akcie pod tyt. *Anielisa*, połączoną z dwoma aktami występów baletowych *Piękna Niedziela* oraz *Balero* — Ravela.

Z rozlepionych afiszów wyczytaliśmy, że ma również występować między solistami p. W. Libowicki, znany naszym internowanym jako kierownik artystyczny z obładowego teatru żołnierskiego.

P. Libowickiego odnaleźliśmy na próbie generalnej i rozpoczęliśmy z nim następującą rozmowę:

— Czy to Pan prowadził teatr dla internowanych „Maryna“?

— Tak.

— A dlaczego ostatnio go Pan nie prowadzi?

— Tego obecnie poruszają nie chcą. Zostawmy te rozmowy na później. Jedno tylko zaznaczyć: „za dużo mi pomagano“, więc rzuciłem.

— A jak długo prowadził Pan ten teatr?

— Przeszło rok, objęddając dwa razy wszystkie obrazy dla internowanych, dając teatrem „Maryna“ 104 przedstawienia. Ja sam występowałem 157 razy.

Przedstawienia odbywały się często w barakach ze sceną ze stołów, lub ławek na przedzie zrobionych i na normalnych scenach wiejskich, czy też dużych miejskich.

Jedźliśmy pociągami, autobusami, traktorami, a czasem i pieszo, spaliliśmy jak wypadło, ale mój cały zespół, składający się z internowanych, z chęcią ponosił wszystkie trudy i niewygody — byłoby tylko dać możność rozrywki i śmiechu awym kolegom, śledzącym już kilka lat na internowaniu, często w górach, z dala od większych miast.

— A jaki Pan miał repertuar?

— Program układałem sam, kierując jednocześnie wszystkim przy pomocy por. Gar. i oddanych mi żołnierzy „artystów“, do „innej“ pomocy to jakoś szczęścia nie miałem. Muszę jednak zaznaczyć, że ze strony gospodarzy nie było przeszkód. W takim zespole chcieliśmy dać widzowi „wszystkiego po trochu“. Naturalnie, że była też i krytyka.

Jedni mówili, że internowanych trzeba rozzerwać i zabawić, inni, że na zabawy czas jest niedopowiedni, a każdy ma swój dramat i t. d.

— A jak się odnosiło poszczególne kierownictwa obozów i internowanych do Pana?

— Na ogół bardzo życzliwie, przyjaźnie, serdecznie z obopólnym zrozumieniem.

Oredniżka tego ludu stoł, Modlitwa z nieba i jutrzniaka wiary Nas do zbawienia prowadząc podwoi, Gdzie Bóg przebaczy i poskromi burzę, A Matka Jego w niebieskiej koronie Cudem się cudów nam objawi w górze, Widzeniem świętym na Ojczyźnie tronie!..

W świąt tej wiary my dziś sercem całym Jasnowidzenia natchnieni słowami, Śpiewamy grzmiącym od wieków chorałem:

„Królowo Polska, zmiluj się nad nami!“ Korony naszej Królowo świata, Lud Twój przed Tobą kolana zgina I wielbi Ciebie pieśń wniebowzięta „Salve Regina!“

Mimo wszystko jeździliśmy, zdając się na sprawę, że i rozrywka jest potrzebna. Wymagało to dużych wysiłków, ale jestem tak jak i mój zespół zadowolony z tego, co zrobiliśmy.

— W tym miejscu nie rozumiemy Pana i prosimy o wyjaśnienie?

— Powiem Panu. — Zwykle ci, co krytykują, to przeważnie ludzie nie robiący, a chęć zbierać za innych zaszczyty i zasługi. Gdyby zamiast mi przeszkadzać, coś sami robili, wówczas praca ta dawałaby dobre wyniki dla internowanych. Najważniejsze jednak jest to, że internowani interesowali się tym teatrem, o czym świadczą ich liczne dla mnie i zespołu podziękowania. Na deskach scenicznych pracuję już przeszło 19 lat i zawsze spotykałem się z zachętą i uznaniem — ostatnio mnie zniechęcano.

— Więc Pan jest niezadowolony?

— Owszem, niezadowolony, gdyż jał mi tego zespołu internowanych, których tak rozumiałem, a oni mnie. — Zadowolony, że dziś pracuję nadal zawodowo i mam spokój.

— Przykro słuchać tego.

— Owszem, ale tym nie należy się przejmować. Ja żalu nie mam do społeczeństwa i internowanych, a skoro na dany się okazał, z chęcią nadal podejmę się dalszej współpracy. Nie chciałbym tylko jednego w przyszłości, aby nierozy mi nie przeszkadzał.

— A tutaj jest Pan zaangażowany na stałe?

— Nie, tutaj występuję jako gość a stale moje zatrudnienie mam w miejskiej operze w Lucernie.

— A czy nie pojedzie Pan więcej do internowanych?

— Oczywiście, że pojedzie, szczególnie latem, gdyż dużo otrzymałem zaproszeń z obozów.

To była rozmowa przed premierą. Otrzymał teatr wypełnił się publicznością, gra orkiestra reprezentacyjna Szwajcarii Francuskiej, pod batutą światowej sławy dyrygenta p. E. Ansermet'a, jednego z najlepszych kapelmistrzów muzyki nowoczesnej.

Przedstawienie cieszy się dużym powodzeniem a wśród innych wykonawców ról nasza Maryna, jak nazywano p. Libowickiego, wyróżnia się jako artysta lubujący sztukę i żyjący dla niej. W balacie *Piękna Niedziela* gra rolę ojca z wermą i wyróżnieniem mimika, uzyskując u widzów podziw.

W drugim akcie baletu *Balero* ma p. Libowicki rolę nieco odmienną, tanczy jako Hiszpana, odzwierciedlając poludniową dynamikę, a w szarmanizowaniu ruchach tanecznych świetnie wydatnia walkę o swą dźwięczność.

Balero należy do baletu scenicznego, w którym zastąpione są wszystkie kierunki, począwszy od tanca klasycznego poprzez t. zw. nowoczesną do systemu „Dalkroze“ rozpowszechnianego przez Szwedkę p. Jacquet.

Czołowe role w obu tych baletach wykonywał pp. W. i D. Fych, którzy jednocześnie przygotowali cały zespół innych artystów do niewidzianego tu od kilkunastu lat widowiska tego rodzaju, to znaczy opartego wyłącznie na występach tanecznych. (S. N.)

WIADOMOŚCI PARAFIALNE

W Châteauroux (Eglise Martial) odbędzie się w niedzielę palmowa 2 kwietnia o godz. 9.45 nabożeństwo polskie. Przed nabożeństwem sposobność do spowiedzi św.

WASZYNGTON. — P. Sumner Welles, dawny podsekretarz stanu do spraw zagranicznych, zgodził się na współpracę z p. Wendell Willkie podczas akcji wyborczej przeciwko p. Rooseveltowi.

OGŁOSZENIA

Poszukuje od zaraz MEZOZYSTYNY lub KOBIETY do pracy na fermie. Płaca według umowy. Pisać: Nowicki, La Borie, Cne de St. Maurice, par Lacapelle-Marival (Lot). (Visa ORT N. 12.987)..

s. p.

NOWAK JAN

zmarł w St. Etienne dnia 17 marca 1944 i tamże pochowany został dnia 21 marca, o czym zawiadamia

strośkana Rodzina

St. Etienne (Oit's Soleil).

4, Rue de la Glacière, LYON (Rhône);

ang. de la FEMME LYONNAISE

de glacié: A. BARRAUD.